

O I S

O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberální chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

Nevím proč mám pocit, že příroda si to u nás chce nějak zehlit? Takový krásný podzim tu už dlouho nebyl. Aby syn nosil ještě koncem října z lesa houby včetně pravých hřibů. Sem tam rozkvetly i popletené rostliny či stromy a my jsme snad poprvé měli připravenou zahrádku na zimu včas. Příjemná idylka. Ale v člověku omílaném životem se hned vztyčí vnitřní varovný prst. Třeba nás chce jen ukolébat, dopřát nám chvilky oddechu, aby nám znovu ukázala, kdo je tady pánem a kdo kmánem. Ať už dlouhou a tuhou zimou nebo globálním oteplením či spíše dobou ledovou. Když jsme se stali vesměs ateisty je možná dobře, že je nad námi nějaká autorita podepřená silou a mocí s kterou musíme konfrontovat nebo sesoulatit své sny a plány. Konec konců, jsme zde jen nájemníky na dobu určitou.

Motto

„Nejkrásnější na světě nejsou věci, ale okamžiky“.

Z reklam a inzerátů....

z hovoru dvou starších dam.... "Ta medicína ohromně pokročila. Kdysi jsem se musela u lékaře celá svlékat, a dnes se mi jen podívá do krku..."

„Moudrý může být člověk až pozná, že cílem cesty může být i sama cesta“.

„Nezáleží na tom co řeknete, ale jak to lidi pochopí“.

Citát dne (z Listů feministek):

"Když Bůh stvořila muže, v podstatě jen žertovala..."

„Co z toho, že zítra bude lépe, když vždy když se ráno probudím je dnes“.

Víte, že?

- Do kasina s dopaminem. Pokud spolknete lék, kterým si nemocní léčí parkinsonovu chorobu, zvýší to v hazardních hrách vaše šance na vítězství. Dělat to často by se ale vyplatit nemuselo. Lidské pokusné objekty byly mnohem lepší v hazardních počítačových hrách po dávce dopaminu a naopak ti s jeho blokadou nejhorší. Za rychlým propadnutím návykové látky zřejmě stojí stejné mozkové pochody, jaké stojí za snadnější výhrou v hazardu u lidí nadopovaných dopaminem. Dopamin je mocný pomocník, ale také zlý pán. Stojí totiž jak za sexuálními touhami, nebo uspokojením pramenícím s provozováním sportu, ale také za snadnějším propadnutím drogám a patologickému hráčství - gamblingu.
<http://www.osel.cz/index.php?clanek=2074>
- Enzymem proti yperitu. Skupina brněnských vědců připravila enzym, který rozkládá yperit a podobné látky. Použití takového enzymu pro dekontaminaci je efektivnější než když se yperit odstraňuje jinými známými metodami. Vědci hodlají připravit směs enzymů, která by měla širší uplatnění než jen jednocelové odstranění yperitu. Ve hře je příprava prostředků civilní ochrany, které by bylo možno použít při teroristických útocích v metru, letištních halách,...
- Patnáct let strávila mrtvola myšího samce v mrazicím boxu a nakonec se stala otcem zdravých čilých myšek. Přičinil se o to Atsuo Ogura z výzkumného centra RIKEN v japonském Ibaraki a japonský profesor Ryuzo Yanagimachi působí už od šedesátých let na universitě v havajském Honolulu.
<http://www.osel.cz/index.php?clanek=2064>

- Gen pro „člověčinu“ se vyvíjel zatraceně rychle. Vědci objevili gen, který je zřejmě spoluzodpovědný za vznik člověka a vývoj jeho mozku.
<http://www.osel.cz/index.php?clanek=2058>
- Jedním z nápadů na boj proti globálnímu oteplování představuje sluneční deštník. Měl by být umístěn v Lagrangeově bodu mezi Sluncem a Zemí, aby nebylo nutné vydávat energii na jeho udržení. Vlastně (a to je nová idea) – namísto jediného kompaktního tělesa by slunečnicků mohlo být několik. „Každá jeho část, pokrytá tenkou vrstvou materiálu, odrážejícího sluneční záření, bude mít průměr kolem 200 m.“
<http://www.astro.cz/clanek/2475>
- Jak hledá mozek slova ve svém „slovníku“? Především je jasné, že slovník v našem mozku je „výkladový“. Nemáme tam uloženy pouze zvuky-slova ani jen řetězce symbolů, ale nutně i jejich významy. Pak samozřejmě vzniká otázka, zda se nejedná spíše o pojmy než o slova.
<http://www.scienceworld.cz/sw.nsf/ID/5494AB281F3551F7C12571AD00596F33>
- Jak vlastně funguje věc velmi obávaná – státní dluh. Pokud je krytý státními obligacemi, jeho hlavní nebezpečí kupodivu nespočívá v tom, že by se nedal splatit. Jak to? A kde jsou pak skutečné hrozby? Jak vůbec probíhá tok peněz?
<http://www.bw.cz/bw.nsf/ID/FD9B6BB85B2E34DAC1257193007937EB>
- Na serveru dapreview.net se objevil odkaz na program, který dokáže odstranit DRM ochranu z hudebních souborů WMA. Formát WMA DRM přitom velmi často používají internetové obchody s hudbou (Napster, Yahoo Music Unlimited a další). Jde o program FairUse4WM.

Malárie

aneb vzpomínka na léto

Jistě každý z vás slyšel o malárii. Možná ji podvědomě spojujete s objevitelskými cestami dr. Holuba nebo Livingstona. Omyl jedná se o aktuální zdravotní hrozbu. Čtyřicet procent současné světové populace žije v oblastech, kde jedině bodnutí infikovaného komára může znamenat smrt. Ročně tak v důsledku malárie umírá jeden a půl milionů lidí, většinou dětí mladších pěti let, a devadesát procent úmrtí připadá právě na Afriku. Celkově je každý rok některým z typů malárie nakaženo na 500 milionů osob. Každých třicet sekund někde na malárii umře člověk. Léky jsou drahé a v rozvojových zemích je jich stálý nedostatek. Malárii způsobují čtyři druhy prvoků plasmodií, které vyvolávají různé typy malárií. Prvky rodu *Plasmodium* přenášejí pouze samičky komárů rodu *Anopheles*. Je známo asi 400 druhů anofelů, z nichž 76 nemoc přenáší. Příznaky tropické malárie, která je ze čtyř typů malárií nejzávažnější, jsou způsobené parazitem *Plasmodium falciparum* a dostávají se za 7 až 12 dní po poštípání malarickými komáry. Pokud není nemoc s těžkými komplikacemi léčena, bývá často smrtelná. Ostatní druhy plasmodií (*Plasmodium ovale*, *P. vivax*, *P. malariae*) vyvolávají onemocnění zpravidla bez komplikací. Projevuje se několik hodin trvajícím záchvatem, které mají tři fáze: fázi zimnic, fázi horečky a fázi poklesu horečky s pocením. První fáze začíná pocitem silného chladu, mrazení a třesavky. Kůže je suchá a bledá, objevuje se promodráání rtů a prstů. Nemocný je malátný, má bolesti hlavy a hučí mu v uších, má bolesti v zádech, nohou i rukou, zvrací. Za 15 minut až za dvě hodiny teplota stoupne na 39 až 41,5 stupňů. Kůže je teplá a suchá, krevní tlak klesá, puls a dýchání jsou zrychlené. Nemocný je neklidný, bývá i dezorientovaný. Horečná fáze trvá podle druhu

malárie dvě až šest (někdy i více) hodin. Pokles teploty provází silné pocení, pocit plevy a vyčerpanosti. Nemocný usíná, mezi záchvaty se cítí relativně lépe. Malárii můžete onemocnět během pobytu v malarické oblasti nebo i až po návratu domů. Podle typu malárie se vyskytuje i zvracení, bolestivé stavy a vyčerpanost organismu. Při podezření na toto onemocnění je třeba navštívit co nejdříve lékaře, který z laboratorního vyšetření krve určí diagnózu a nasadí účinnou léčbu. Rychlá diagnostika a odpovídající léčba je zde skutečně důležitá.

Co tedy dělat, pokud cestujeme do takové oblasti? Riziko poštípání komárem je možné snížit omezením pobytu venku po západu slunce, kdy je aktivita komárů nejvyšší. Používáním moskytiér dokonale utěsněných pod lůžkem a ošetřených repelenty. Dále nošením světlého oděvu s dlouhými rukávy a nohavicemi, používáním repelentů, insekticidů. Vakcína proti malárii není. Preventivně lze užívat léky - antimalarika, která se berou ve formě tablet před cestou, během cesty a také ještě zhruba měsíc po návratu z rizikové oblasti. Antimalarika je nutné vybírat především podle oblasti, kam se cestuje, a podle toho, jak je tato zóna klasifikována podle kritérií Světové zdravotnické organizace. Některá z nich však nelze užívat delší dobu kvůli vedlejším účinkům.

Světová zdravotnická organizace WHO však nebojuje jenom s komáry, ale také s ochránci přírody. Diskutuje se o opětovném využití insekticidu DDT (dichlordifenyltrichlorethan), který byl v průběhu 50. a 60. let masově využíván po celém světě, ale kvůli rostoucímu tlaku ekologů později zakázán. A přitom se osvědčil v době válečných operací v džunglích a později při ochraně rostlin proti škůdcům. Masovým užíváním se ovšem dostal do potravinového řetězce živočichů a lidí a začal je ohrožovat. Začátkem května tohoto roku o užití DDT rozhodla americká Agentura pro mezinárodní rozvoj (USAID) a podle slov editora časopisu *Nature Medicine* bude v brzké době následovat podobné rozhodnutí i ze strany mezinárodní zdravotní organizace. V současnosti je užití DDT legalizováno pouze v pěti afrických zemích - Svazijsku, Namibii, Madagaskaru, Etiopii a Jihoafrické republice. "Samozřejmě, že DDT je hrozbou pro životní prostředí," připouští expert na malárii Amir Attaran z univerzity v Ottawě. "Riziko je však v porovnání s hrozbou malárie minimální."

Opět se ukazuje rozporuplnost ochrany životního prostředí, jako ostatně každého oboru lidské činnosti. Na jedné straně až úzkostlivá snaha o vymýcení potenciálně škodlivých látek umožněná a sponzorovaná rapidním pokrokem v analytických metodách a na druhé straně jeden a půl milionů mrtvých malárií ročně. Paradoxně velká čísla v oblasti mrtvých ztrácejí jaksí svoji drastičnost. Více nás dojde devatenáct mrtvých po havárii autobusu. Ale je to skoro jedna půl Prahy. Tak co? Povolíme jim to DDT nebo ne?
volně dle netu

Posedlost jistotami

V dnešní době jsme svědky jisté posedlosti jistotami. Společnost se snaží eliminovat všechna rizika. To by samo o sobě nebylo nic negativního, protože cílem je chránit nás všechny. Někdy to však nabývá až absurdních dimenzí. Snaha eliminovat průmyslové a jiné havárie, epidemie, přírodní katastrofy je pyšným a domýšlivým odrazem posledních úspěchů ve vědě a technice. A také bezbřehou vírou v determinizmus, vypočitatelnost a předvídatelnost jevů. Podchytíme-li příčinu, eliminujeme následek. Tento mechanistický přístup však

zdaleka nefunguje na vše kolem nás. Počasí je toho zdárným příkladem. Předpovědi na více než čtyři dny ztrácejí svou vypovídatelnost. Ještě horší je to v oblasti biologie, psychologie a vůbec chování člověka. Náhoda a složitost jsou zkrátka součástí našeho života. A ruku v ruce s nimi jde nevypočitatelnost a překvapení. Jako bychom se znovu a nepoučitelně pokoušeli poroučet větru a dešti. Je zákonité, že čas od času přijdou extrémní přírodní živly, že dojde k únikům a explozím v chemických výrobnách ať už selháním lidského faktoru nebo technické součástky. Takové úsilí je navíc prakticky vždy institucionalizováno a nabalí se na něj spousta byrokracie. Ostatně chcete se dobře a pohodlně užít? Někteří z certifikačních systémů ISO, IPPC, REACH a dalších vám k tomu dává velmi dobrou a zajištěnou příležitost. Tento přístup je navíc pro politiky neobyčejně atraktivní, protože kdo by nechtěl ideální svět bez katastrof, havárií a škodlivých chemikálií? Na takové populistické argumenty vždy slyší většina voličů. A bohužel nejen u nás, ale i v rámci celé EU. Navíc nacházejí sluchu i u různých průmyslových lobby, které je využijí v rámci konkurenčního boje a globalizace. Byrokratický systém, který zvládne nadnárodní firma, položí její malé a střední konkurenty. Ani Greenpeace není přece jen spolek několika nadšených amatérů. Ruku v ruce s nevypočitatelností a náhodou jde i ekonomická stránka takových jistot. Náklady stoupají exponenciálně. Jestliže se nám značnými náklady podaří eliminovat 90% rizik, tak každé další procento může stát zrovna tolik a pak už to prostě dál nejde. To už většinou politici svým voličům neříkají. Všichni souhlasíme s ušlechtilou ochranou přírody a životního prostředí, eliminací havárií, ale možná jen do té doby, než by nám poctivý politik vysvětlil, kolik procent své životní úrovně na to musíme obětovat. protože v reálném světě je vždy něco za něco. I v politice by se měla cena stát běžnou záležitostí. Budete podporovat takový a takový program a za tolik a tolik? Takže opatrnost ano, ale s pokorou a schopností přijmout sem tam nějakou tu ránu osudu. VH

Pracovní řád pro úředníky

vydáno v říjnu L.P. 1870

1. Denně před začátkem pracovní doby jsou povinni úředníci důkladně zamést kancelář, vybrati popele z kamen a utřít prach.
2. Úředníci zodpovídají dále za to, že kancelář bude vždy řádně vytopena. Potřebné palivo obstarají na svůj náklad.
3. Soukromé rozhovory jsou v pracovní době nežádoucí.
4. Řádná pracovní doba jest 12 hodin denně. V případě potřeby musí každý úředník pracovat bez vyzvání přesčas.
5. Jakákoliv politická činnost úředníků má za následek okamžité propuštění.
6. V kouření a požívání lihovin se očekává od úředníků zdrženlivost.
7. K dámám a výše postaveným osobám se úředník chová slušně.
8. Jako četba se doporučuje bible. Není námitek proti jiným knihám, pokud jsou tyto mravně nezávadné.
9. Povinností každého úředníka je péče o zdraví. V případě nemoci není nárok na mzdu.
10. Úředníci se nesmějí při práci mýlit. Kdo se při své práci dopouští častěji chyb, bude propuštěn.
11. Kdo odporuje šéfovi, dokazuje tímto, že před ním nechová potřebné úcty. Z této skutečnosti se vyvodí důsledky.
12. Úřednice jsou povinny vésti zbožný a cudný život.
13. O dovolenou mohou úředníci žádati jen z naléhavých rodinných důvodů. Tato je však neplacena.

14. Úředníci necht' mají stále na mysli, že tisíce jiných osob jsou ochotny okamžitě nastoupiti na jejich místa.
15. Úředníci nesmějí nikdy zapomenouti, že jsou svému principálovi povinni vděčností, neboť jest jejich živitelem.

Konzultant

Pase ovčák ovce na zelené louce. Najednou, co to? Po pěšince přijíždí bavorák a za ním oblaka prachu. Za volantem mladý muž v obleku od Broniho, v botách od Gucciho, vázanka D+G a na očích tmavé brýle Ray Ban. Stisknutím tlačítka stáhne okénko, vykloní se a povídá: "Hej, ovčáku, když ti řeknu, kolik máš ve svém stádě ovcí, dáš mi jednu?"

Ovčák se pomalu podívá na úspěšného mladého muže a řekne klidně: "Ale jo, proč ne?" Úspěšný mladý muž zaparkuje svůj bavorák, vytáhne notebook Dell, připojí ho ke svému mobilu. Pomocí GPS určí svoji polohu, pak se připojí na satelit NASA, kde zadá svoje souřadnice a vyžádá si pořizovací řady fotografií s vysokým rozlišením. Pak pomocí Adobe Photoshop otevře pořizovací digitální obrázky a exportuje je do zpracovatelského střediska v Hamburku. Během pár vteřin dostane na svůj Palm Pilot zprávu, že obrázky jsou zpracovány a uloženy v databázi SQL. Propojí databázi s Excelem, kde má stovky složitých vzorců, a uploaduje všechna uložená data. Po několika minutách má zpracovaná data. Vytiskne je na miniaturní barevné tiskárně HP LaserJet jako stopadesátistránkovou zprávu a otočí se k ovčákovi: "Máš přesně 1586 ovcí."

"To je pravda. Takže podle naší domluvy si můžete vybrat jednu ovci." "Ovčák pozoruje pobaveně mladého muže, jak se snaží napasovat jedno zvíře do kufru auta, a pak povídá: "Když vám řeknu, jaké je vaše povolání, vrátíte mi, co jste si vzal?" Mladý muž se na vteřinu zamyslí a odpoví: "Jistě."

"Jste konzultant," řekne ovčák. Mladému muži spadne čelist: "To je pravda. Jak jste to uhodl?" "Vůbec jsem nemusel hádat," povídá ovčák. "Přijel jste, aniž by pro vás kdokoliv poslal. Chtěl jste si nechat zaplatit za odpověď, kterou jsem už dávno znal, na otázku, kterou jsem se neptal a přitom o mé práci víte úplně kulový. A teď mi vraťte mého psa..."

Jak je to se sledovaností?

Zejména komerční televize se honí za sledovaností svých pořadů a snaží se o její přesné měření pomocí peplemetrů. To vše kvůli reklamě, protože firmy ji umístí především tam, kde ji uvidí nejvíce diváků. Komerční televize v důsledku toho přizpůsobí svou programovou skladbu vkusu a IQ diváckého průměru či možná podprůměru. Ale v tomto konceptu je něco zcestného. Nestačí reklamu jen vidět a být jí více či méně ovlivněn. Pokud nemám potřebný kupní potenciál, tak jsem pro inzerující firmy bezcenný. Z podpory v nezaměstnanosti nezbohatnou. Možná až se podaří prosadit aby se výsledky peplemetrů vážily předpokládanou kupní silou svitne nám naděje na lepší programy.

Nevážně o původu názvů

Sudoku

Málokdo dnes ví, že název dnes tolik populární číselné křížovky pochází vlastně z češtiny. To když v minulém století učil český sládek Japonce vařit pivo, tak jim dělala zpočátku velké problémy výroba sudů. Aby jim usnadnil skládání dřevěných elementů do kruhových kovových obručí očísloval jim je křídou a učil je, že každé číslo se na jednom sudu smí vyskytnout jen jednou a stejně tak i u obručí. Hravým Japoncům se to tak zalíbilo, že když si později začali hrát s čísly na čtverci papíru nazvali to podle sládkova pracovního sloganu „Sud do kruhu“, což se časem zkomolilo na dnešní sudoku.

Observatoř

V dobách počátků moderní astronomie, kdy nadšení vědci se v tvůrčím zanícení nemohli noc

co noc odtrhnout od svých dalekohledů, nenacházeli nejen čas na jídlo, ale i na některé základní lidské potřeby. Nebylo pak divu, že tyto pak konali ve spěchu a v nejbližším okolí své svatyně. To pochopitelně nezůstalo bez následků a nemohlo ujít pozornosti místního obyvatelstva. Je sice pravda, že pojmenování těchto svatostánků vědy vzniklo z latinského slova pozorovat, ale nikoliv oblohu, ale naopak zem, chtěl-li poutník projít bez následků. Jsou však i tací, kteří tvrdí, že toto pojmenování je původu ryze českého.

Nostalgická vzpomínka na dovolenou

Prezidentský zámek v Lánech

Bangkok

Setkání v džungli

A slovo závěrem

Podzim

Přišel podzim, listí padá,
splín spad i na moje záda,
než udělám tučet kroků,
bude tady konec roku.

To tam je teď slunce vlhde,
větrem tančí vločky nahé,
déšť si zpívá baladu
a mně kazí náladu.

Všude je jen bláto, louže,
po ránu to trochu klouže,
pro klouzačku nemám vloh,
určitě si zlomím nohu.

Tak se opatrujte!